

Briselē, 2023. gada 1. decembrī
(OR. en)

16040/23

**Starpiestāžu lieta:
2023/0227(COD)**

**AGRI 749
AGRILEG 314
SEMENCES 109
PHYTOSAN 119
FORETS 188
CODEC 2279
IA 340**

PIEZĪME

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsekretariāts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja (I) / Padome
K-jas dok. Nr.:	11503/23
Temats:	Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par augu reproduktīvā materiāla ražošanu un tirdzniecību Savienībā un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2016/2031, (ES) 2017/625 un (ES) 2018/848 un atceļ Padomes Direktīvu 66/401/EEK, 66/402/EEK, 68/193/EEK, 2002/53/EK, 2002/54/EK, 2002/55/EK, 2002/56/EK, 2002/57/EK, 2008/72/EK un 2008/90/EK (Regula par augu reproduktīvo materiālu) – progresa ziņojums

I. IEVADS

1. Komisija 2023. gada 5. jūlijā pieņēma divus cieši saistītus tiesību aktu priekšlikumus, lai pārskatītu un atjauninātu noteikumus par augu reproduktīvā materiāla (ARM) un meža reproduktīvā materiāla (MRM) ražošanu un tirdzniecību ES. Tie ir daļa no Komisijas pārtikas un bioloģiskās daudzveidības paketes – tiesību aktu priekšlikumu kopuma, kas attiecas arī uz augsnes veselību, jauniem genomikas paņēmieniem un Atkritumu pamatdirektīvas daļēju pārskatīšanu. Tie Padomei tika iesniegti 2023. gada 6. jūlijā.

2. Pašlaik regulējums ietver Direktīvu par lauksaimniecības augu šķirņu kopējo katalogu un 11 tirdzniecības direktīvas, kas attiecas uz sēklām, augu reproduktīvo materiālu un meža reproduktīvo materiālu. Dažas no direktīvām ir pieņemtas 20. gadsimta 60. gados. Šī noteikumu sadrumstalotība rada atšķirīgu īstenošanas praksi dalībvalstīs un lielu administratīvo slogu kompetentajām iestādēm un operatoriem. Turklāt spēkā esošajiem tiesību aktiem trūkst saskaņotības ar citiem tiesību aktiem par augu veselību, oficiālajām kontrolēm un ĢMO, tie ir novecojuši no zinātniskā viedokļa, tiem ir vajadzīga inovācija, lai veicinātu šķirņu uzlabošanu un pielāgotos jaunajām klimata problēmām nolūkā sasniegt zaļā kursa mērķus, jo īpaši stratēģiju “No lauka līdz galdam” un Biodaudzveidības stratēģiju.
3. Priekšlikums par augu reproduktīvo materiālu ¹ ievieš jaunu likumdošanas pieeju, jo ar to desmit tirdzniecības direktīvas tiek aizstātas ar vienu regulu. Jo īpaši tās mērķis ir:
- vienkāršot tiesisko regulējumu ar precizētiem un saskaņotiem noteikumiem,
 - atvieglot tehnikas attīstību, lai veicinātu digitālas un jaunas tehnoloģijas, piemēram, biomolekulāro paņēmienu izmantošanu,
 - samazināt administratīvo slogu,
 - nodrošināt augstas kvalitātes ARM pieejamību, kas pielāgots mainīgajiem lauksaimniecības un vides apstākļiem,
 - garantēt nodrošinātību ar pārtiku, augu ģenētisko resursu saglabāšanu un bioloģiskās daudzveidības aizsardzību, un
 - uzlabot saskaņotību ar oficiālajām kontrolēm un augu veselības tiesību aktiem.

¹ 11502–23 + ADD 1.

Jaunā regula attiecas uz sēklām, kā arī uz visām citām materiāla formām, kas paredzētas pilnāpjoma augu veģetatīvai pavairošanai. Tā neattiecas uz meža reproduktīvo materiālu, dekoratīvajiem augiem, ARM, ko eksportē uz trešām valstīm, vai ARM, kas paredzēts citiem netirgošanas mērķiem.

4. Eiropas Parlamentā galvenā atbildība ir Lauksaimniecības un lauku attīstības komitejai, un *Herbert Dorfmann* kungs (*PPE*, Itālija) ir iecelts par referentu. Viņa ziņojuma projekts tika publicēts 2023. gada 10. novembrī. Vides, sabiedrības veselības un pārtikas nekaitīguma komiteja sniegs atzinumu.

II. PAŠREIZĒJAIS STĀVOKLIS PADOMES DARBA SAGATAVOŠANAS STRUKTŪRĀS

1. Komisija ar priekšlikumu un tā ietekmes novērtējumu ² iepazīstināja Lauksaimniecības ģenētisko resursu un inovācijas jautājumu darba grupas (turpmāk “darba grupa”) locekļu neformālajā videokonferencē 2023. gada 6. jūlijā, un tam sekoja prezentācija Lauksaimniecības un zivsaimniecības padomē 2023. gada 25. jūlijā.
2. No 2023. gada septembra līdz decembrim turpinājās priekšlikuma pantu izskatīšana un detalizētas diskusijas. Spānijas prezidentūras laikā kopumā trīs darba grupas sanāksmēs galvenā uzmanība tika pievērsta priekšlikuma 1.–22. panta izskatīšanai un apspriešanai.

GALVENIE JAUTĀJUMI UN SASNIEGTAIS

3. Delegācijas ir sniegušas lielu skaitu tehnisku piezīmju par visu priekšlikuma tekstu – gan mutiski, gan rakstiski. Kā norādīts iepriekš, prezidentvalsts Spānija ir strādājusi pie pārskatītā 1.–22. panta teksta un ir centusies ņemt vērā lielāko daļu no šiem komentāriem, tiecoties pilnveidot un precizēt šo pantu saturu.

² 11694/23.

a) **Vispārīgas piezīmes**

Delegācijas kopumā atbalsta priekšlikuma galvenos mērķus, kuru nolūks ir precizēt spēkā esošos tiesību aktus par augu reprodūktīvā materiāla ražošanu un tirdzniecību, palielināt konsekvenci un ļaut ieviest jaunus zinātnes un tehnikas sasniegumus. Tās arī atzinīgi vērtē to, ka tiek saglabāti divi pašreizējās sistēmas pīlāri (šķirņu reģistrācija un sertifikācija).

Delegāciju sniegtajos vispārīgajos komentāros ir apzinātas vairākas jomas, kurās noteikumi ir jāizvērs un jāprecizē:

– **Administratīvais slogs**

Daudzas delegācijas uzskata, ka, pamatojoties uz priekšlikuma saturu, administratīvais slogs operatoriem un kompetentajām iestādēm dažās jomās palielinātos un kļūtu nesamērīgs.

Priekšlikumā nūdien ir iekļautas papildu ziņošanas un revīzijas prasības kompetentajām iestādēm un liels skaits atļauju vai reģistrācijas pienākumu profesionāliem operatoriem, kas ievērojami palielina birokrātiju. Administratīvo slogu palielina arī uzraudzības un kontroles prasību ieviešana jomās, kuras vēl nav reglamentētas, piemēram, atļauja pārpaķot un pārmarķēt, vai atļauja konkrētu materiālu veidu ražošanai.

– **Juridiskais instruments un Komisijas pilnvaras**

Priekšlikumā liels skaits spēkā esošo direktīvu ir apvienots vienā regulā. Dažas delegācijas uzskata, ka tās noteikumi bieži ir neskaidri un ka tajā ir daudz deleģēto un īstenošanas aktu, kas var radīt juridisku nenoteiktību, lielāku sadrumstalotību un neatbilstību spēkā esošajiem valstu noteikumiem. Minētās delegācijas uzskata, ka būs jācenšas panākt līdzsvaru starp lielāku saskaņošanu un elastību attiecībā uz valstu prasībām.

– **Izmantojums**

Regulu piemēros trīs gadus pēc tās stāšanās spēkā. Tomēr šis grafiks dažām delegācijām šķiet pārāk īss, ņemot vērā to, ka regulā ir daudz noteikumu par īstenošanas aktiem. Minētās delegācijas apgalvo, ka dalībvalstīm būs vajadzīgs vairāk laika, jo tām būs jāpieņem papildu valsts tiesību akti.

– **Iekļaušana Regulā par oficiālajām kontrolēm**

Ir sīkāk jāanalizē priekšrocības un trūkumi, kas saistīti ar ARM tiesību aktu iekļaušanu Regulas (ES) 2017/625 (*OCR*) darbības jomā. Delegācijas pauž bažas, ka trūkumi varētu būt lielāki par ieguvumiem, jo tas palielinās administratīvo un finansiālo slogu kompetentajām iestādēm, ņemot vērā jaunās revīzijas un ziņošanas pienākumus.

– **Atbrīvojumi**

Dažas delegācijas pauda bažas par atbrīvojumiem no reģistrācijas, kas piešķirti heterogēnajam materiālam, ko izmanto tradicionālajā lauksaimniecībā, atbrīvojumiem attiecībā uz sēklu apmaiņu starp lauksaimniekiem un attiecībā uz ARM, ko pārdod galaizmantotājiem.

– **IAIV un AVS**

Daudzas delegācijas apšaubā ilgspējīgas audzēšanas un izmantošanas vērtības (IAIV) pienākumus attiecībā uz augļu un dārzeņu šķirnēm. Izmaksas, kas saistītas ar IAIV testu veikšanu augļu un dārzeņu sugu šķirnēm un šādu testu kompleksu organizēšanu, var nebūt pieņemamas vidējiem un maziem audzēšanas uzņēmumiem. Turklāt pastāv šaubas par visu to atšķirības, viendabīguma un stabilitātes (AVS) un audzēšanas un izmantošanas vērtības (AIV) testu atzīšanu, kurus veic citas dalībvalstis atšķirīgu klimatisko apstākļu un pastāvošās kvalitātes kontroles sistēmas dēļ.

b) Komentāri par 1.–22. pantu

Delegācijas jo īpaši ir izteikušas šādas piezīmes:

– **Priekšmets (1. pants)**

Nav skaidrs, vai šajā regulā būtu jāiekļauj noteikumi par audzēšanas apstākļu kontroli vai ARM izmantošanu, izņemot attiecībā uz pārtikas, barības un citu produktu ražošanu.

– **Darbības joma (2. pants)**

Jāprecizē prasības jaunu šķirņu iekļaušanai šīs regulas darbības jomā. Dažas valstis arī lūdza iekļaut klauzulu, lai no šīs regulas darbības jomas izslēgtu atsevišķus ARM, kuru mērķis nav šķirnes komerciāla izmantošana, t. s. “slēgtā cikla” klauzulu (“*closed loop*” clause).

– **Definīcijas (3. pants)**

Dažas definīcijas ir jāpārformulē, lai precizētu dažus aspektus, jo īpaši šīs: “galalietotāji”, “saglabājama šķirne”, “oficiāli atzīts apraksts”, “kvalitāti ietekmējošs kaitīgais organisms”, “tirdzniecība”, “šķirnei netipisks” un “hibrīda šķirne”); citas ir jāaskaņo ar augu veselības tiesību aktu noteikumiem (piemēram, “profesionāls operators” un “sēklas”) vai ar ESAO sēklu shēmām. Visbeidzot, daudzas delegācijas lūdza svītrot “multiklonālos maisījumus”. Definīcijas tiks pārskatītas otrreiz, ņemot vērā to pantu pilnīgu pirmo pārbaudi, uz kuriem tās attiecas.

– **Vispārīgās prasības ražošanai un tirdzniecībai (5.–10. pants)**

1. pielikumā iekļautas šķirnes ARM var ražot un tirgot tikai tad, ja šķirne ir reģistrēta valsts vai Eiropas šķirņu reģistrā, un tikai tad, ja tā pieder pie šādām kategorijām (pirmsbāzes, bāzes, sertificēta un standarta). Joprojām tiek apspriesta komerciālo sēklu izslēgšana. Atkāpes no reģistrācijas attiecas uz heterogēnu materiālu, ARM, ko tirgo galalietotājiem, vai starp saglabāšanas tīkliem un sēklu apmaiņu starp lauksaimniekiem.

Īpašos reģistros var iekļaut arī atlasītos klonus un poliklonālo ARM, un tos var ražot un tirgot saskaņā ar īpašiem noteikumiem. Dažas delegācijas norādīja, ka šādi noteikumi nebūtu jāpiemēro kloniem vai multiklonāliem maisījumiem.

Kompetentā iestāde profesionālam operatoram var atļaut sertificēt ARM attiecībā uz pirmsbāzes, bāzes un sertificētu materiālu vai sēklām oficiālā uzraudzībā. Šajā sakarā dažas delegācijas lūdza saglabāt iespēju noraidīt atļaujas dažām sensitīvām darbībām. Turklāt tās norādīja, ka tās var atbalstīt ARM sertifikāciju oficiālā uzraudzībā tikai tad, ja sīki izstrādāti noteikumi par kontrolēm paliek valsts kompetencē. Dažas delegācijas ir arī lūgušas saskaņot šos noteikumus ar Oficiālo kontroļu regulu.

– **Marķēšana (15.–20. pants)**

Lai nodrošinātu ARM pareizu identifikāciju, ir paredzēti noteikumi par ARM marķēšanu. Delegācijas ir lūgušas precizēt dažus aspektus, jo īpaši attiecībā uz augu veselības tiesību aktos ietvertu pienākumu izpildi attiecībā uz augu pasēm un attiecībā uz īpašām prasībām, kas piemērojamas dažāda veida ARM ar obligātu marķēšanu.

– **Sēklu maisījumi (21. un 22. pants)**

Vairākas delegācijas lūdza iespēju sēklu maisījumus veidot arī ar I pielikuma B daļā iekļautajām šķirnēm un ar citām šķirnēm, uz kurām šī regula neattiecas, jo pašlaik tas ir iespējams saskaņā ar piemērojamiem tiesību aktiem.

4. Prezidentvalsts plāno turpināt šīs diskusijas tuvākajās nedēļās un strādās pie prezidentvalsts teksta. Prezidentvalsts 2023. gada 19. un 20. decembrī rīkos vēl vienu neformālu darba grupas locekļu videokonferenci, lai nāktu klajā ar prezidentvalsts ierosinājumiem par līdz šim izskatīto pantu pārformulēšanu³ ar mērķi pilnveidot un precizēt to saturu.
5. Balstoties uz progresu, kas tika panākts Spānijas prezidentūras laikā, nākamā prezidentvalsts Beļģija plāno turpināt darbu pie šā dosjē tehniskā līmenī.
6. Ņemot vērā minēto, Padome tiek aicināta ņemt vērā priekšlikuma izskatīšanā gūtos panākumus un apmainīties viedokļiem.

³ 16295/23 (tiks publicēts drīzumā).